

Kmet, delavec
in obrtnik
maj bodo naro-
du vodnik!

Članki vseh strok
Miroslav:
za leto 1930 Din 20—
za leto 1931 " 15—
za inozemstvo
za leto 1930 Din 20—
Miroslav po tarifu. — Pla-
čanim vprašanjem naj
se priloži znak za od-
govor. — Ne frankirane
pisma se ne sprejemajo.

Kmetški list

Vsako vživaj
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rekopisi se ne vra-
čajo. — Plaša in toš
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2006. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.184.

Jesip Lenarčič:

Vprašanje gospodarske krize in poizkusi za izboljšanje nekaterih panog.

Verd pri Vrhniki, 10. aprila 1930.

Vse domače in tuje časopise piše in razpravlja o gospodarskih prilikah. Prizadete so po teh izvajanjih vse panoge narodnega gospodarstva. Eden stan obdoljuje drugega, da je kriv krize. Iščejo se izhodi in podajajo razni predlogi, ki so deloma izpeljivi, deloma tudi ne. Celo denarni zavodi niso zadovoljni s položajem vsled preobilice denarja, ki se po dosedanjih visokih obrestih ne more varno nalagati. Čudno se sliši, da bi denarni zavodi trpeli radi preobilice, pa vendar je tako. Torej denarja v celoti ne manjka. Takih odjemalcev, ki bi vobče denarje sprejemali, tudi ne manjka; pač pa manjka oseb, odnosno podjetij, ki bi bile v prijetnem položaju izposojeni si denar koristonosno zaposliti v svojih podjetjih in prislužiti si s tujim denarjem toliko, da bi s prislužkom lahko krile obresti, odnosno amortizacijo posojila, pa da bi podjetniku še kaj preostalo kot dobiček.

Kmetijstvo se zaletava k predstaviteljem države in išče podpor, češ najpotrebnejši stan sem, država, ti me moraš podpirati. — Država pa more podpore deliti le tedaj, ako so njeni predvideni dohodki mogoči ali vsaj verjetni. Ker pa država sama nima nič, morajo pač državljani v obliki davkov, pristojbin, carin in pod raznimi drugimi naslovi prispevati v državno blagajno.

Industrija želi, da bi bili njeni izdelki zaščiteni v domači deželi z visokimi carinskimi zaščitami, nasprotno pa bi država potom trgovinskih pogodb omogočila izvoz preko državnih mej; ker trg ne konzumira obilico proizvodov in ker mu inozemski proizvodi z »Dumping-politiko« preplavljajo domači trg.

Trgovci, ki trezno presojujejo gospodarski položaj, vidijo, da se broj dobrih konzumentov krči. Celo pri znižanih cenah se ne najdejo odjemalci. Zaloge blaga je treba zmanjševati in na cenah popuščati, če tudi pod lastnimi stroški, ker večje ali manjše obveze liferantom nasproti kličejo po kritju, denarne obveze napram denarnim zavodom pa tudi morajo biti pravočasno krite, da se ohrani kredit in delazmožnost za bodočnost. Trgovci, potreben član gospodarskega življenja, kot posredovalec med producentom in konzumentom slutiti naprej, če se začnejo kazati slabe prilike, ker ima na obe strani svoje stalne stike.

Delavec, ki hoče preživljati svoje in si tudi kaj prihraniti za bodočnost, zahteva od delodajalca povišanje mezd, od države pa zaščito v bolezni, v nezgodi, v brezposelnosti, starosti in onemoglosti. Če pa se mu zahteve ne izpolnijo, išče krivca v kapitalizmu v obče, pri osebah pa najprej pri svojem delodajalcu, ki naj bi kril vse navedene zahteve, ne vprašuje se pa, odkod naj jemlje delodajalec sred-

stva. Nejevolja je naravna posledica, če se pričakovani dohodki ne prikažejo. Življenske potrebščine rastejo, se ustalijo, življenski standard je kar skokoma vedno višji — umik na tem polju pa je »neprijeten«, je »neznosljiv« — torej »nedopusten«.

Uradniški stan hoče od človeške družbe imeti dobre nastavitve, ki odgovarjajo stroškom izobrazbe in omogočijo primerno življenje in okoriščenje prilik tehničnega, izobraževalnega in razvedrilnega človeškega napredka. V prvi vrsti seveda se gleda na državo kot obvezno delodajalko, kateri sledijo razne organizacije, končno še privatni podjetniki.

Naraščaj inteligence je vedno večji. Vsakdo si želi doseči pri svojih otrokih boljše življenskih prilik, nego so se nudile njim samim. Obilni naraščaj inteligenčnih krogov pa ni v skladu s številom prostih služb za domače potrebe. Tuj svet je skoro popolnoma zaprt, ali vsaj jako težko dosegljiv. Odtod prihaja nezadovoljnost. Duševni proletarijat se vidno množi in išče izhodov na vse strani. Porajajo se misli o preuredbah državnega reda, češ da je družabni red kriv nepovoljnih odnošajev. Drugi družabni red pa bo rešil človeštvo! Kako bo to storil, kažejo žalostne prilike v nesrečni Rusiji.

Tak, približno, je danes dejanski položaj.

Opazujejo ga narodni gospodarji, opazujejo ga državniki, opazujejo ga vsi, ki gledajo dalje nego samo do mej domačih vasi, mest, dežel, odnosno držav. Pojavlja se misel preureditve ozkih državnih mej, ki vse povsod zlasti z visokimi carinami zabranjujejo, odnosno otežujejo promet s svetom. Stroški državnih naprav so previsoki v razmerju z mogočim kritjem. Oborožene sile, ki stanajo ogromne stroške, pogoltnejo velik del naro-

dovega zasluzka, da primanjkuje za koristnejše izdatke primernih sredstev. Iz skupine takih opazovalcev, ki se rekrutirajo iz vseh inteligenčnih slojev, poraja se misel »Pan-evrope«. Navdušeni pristaši te zamisli ne dvomijo, da se v doglednem času to gibanje spremeni mirnim potom v novo obliko skupnega oživetja po zgledu Združenih držav Amerike, v obliko Združenih držav Evrope, ali kratko označeno Panevropo. Konec bi bil vseh strastnih carinskih gospodarskih bojev raznih držav na življenski obstanek. Sedanje državne meje naj bi bile bolj teoretičnega nego praktičnega gospodarskega pomena. Ni se pa še pokazal oni rešitelj, ki bi bil v podrobnosti začrtal program, kako preurediti države poedinice, da ostanejo nacionalne, ne-podrejene ena drugi, pa vse skupaj gospodarsko proste in skupno delujoče za dvig njih gospodarskega napredka, ne da bi zadel na občutno mesto užaljenega samoljubja na novo ustvarjenih, odnosno preurejenih držav.

Preuranjeno in preobširno bi bilo spuščati se že danes v podrobni rešilni problem. S tem činom, da se enkrat temeljito zasnuje misel, že pade misel, že pade nekaj zrna na rodovitna tla, da vzklije in ozeleni rastlinica poželjenja po srečni brezbojni skupnosti. Kadar se navedeno poželjenje vkorenini med narodi, se bode brez dvoma pojavila in začrtala prava pot. Ustvaritev take poti pa ne more biti naloga poedinca, marveč naloga skupnosti interesentov raznih panog gospodarskega življenja, ki bi imajoči pred seboj zasnovani končni cilj, motrili gospodarske prilike po kategorijah v medsebojnih posvetovanjih, bi omiljevali sigurno se ponavljajoče nasprotje, da se tem potom zasnuje gospodarski program za dežele, odnosno države. Programi držav bi se morali spraviti v sklad s programom za cilj skupnosti, s stremljenjem po izboljšanju skupnega življenja in primernim popuščanjem na polju državnega samoljubja in državno samostojnega bitja. Taka posvetovanja bila bi predmet mednarodnih konferenc na podlagi dobro premišljenih osnutkov, ki bi jasno kazali, kaj s takim stremljenjem pridobiti in kaj zgubiti more.

(Dalje sledi.)

Žalostna resnica.

V uglednem zagrebškem gospodarskem listu »Jugoslovenski Lloyd« je objavil njegov stalni sotrudnik g. Ivan Malinar članek, ki zasluzi v polni meri pozornost tudi naše javnosti, ki je zelo, žalibog že zelo otopela za stvari, kakor jih pripoveduje g. Malinar. Ker je članek predolg, da bi ga mogli objaviti v celoti, hočemo naše bralce seznaniti samo z glavno vsebino. G. Malinar obravnava namreč v članku vprašanje našega kredita v inozemstvu in objavlja vsebino svojega pogovora z nekim inozemskim kapitalistom. Inozemski kapitalist je priznal, da se je po 6. januarju naš kredit v inozemstvu zelo dvignil, vendar so pa inozemski kapitalisti pri dovoljevanju kreditov našim gospodarskim podjetjem še vedno zelo oprezni, ker so doživeli zelo slabe

izkušnje »s tipi, ki so začeli takoj po vojni igrati važno vlogo v našem gospodarstvu in ki so prišli na ta način tudi do velikega vpliva. Ti nesolidni tipi in elementi so našemu ugledu več škodovali kakor najbolj brezvestna politična demagogija. Ti elementi so se prerinili na površje takoj po vojni, ko ni nihče vpraševal, kdo in kaj je kdo in odkod je kdo. Taki tipi so se pojavili sicer v vseh državah, toda drugod so jih znali v interesu svojega ugleda in kredita tudi zatreti.

Potem pa nadaljuje pisec dobesedno: »Mi inozemci, zlasti taki, ki smo doživeli bridka izkustva in razočaranja, ugotavljamo, da se je po 6. januarju mnogo obrnilo na bolje. Žalibog pa opazamo tudi, da naša družba še ni začela sama iz sebe odstranjevati iz svoje sre-

dine tistih elementov, ki niso nobeno priporočilo za naš kredit. Mi opazujemo čudom, da so nekateri izmed omenjenih elementov še danes odlični, spoštovani in vplivni činitelji in da igrajo še danes veliko vlogo v tistih naših društvi in korporacijah, ki bi morale svoje člane posebno vestno izbirati. Ne dvomim, da je v Jugoslaviji dosti ljudi, ki imajo nekaj poguma in ki ne cenijo ljudi samo po njihovih milijonih, ampak po njihovi morali in po njihovem poštenju, — čudim pa se, da ti ljudje še niso začeli akcijo za odstranitev tistih elementov iz javnega in gospodarskega življenja, ki izzivajo nezaupanje do Jugoslavije v inozemstvu.

»Ko bo inozemstvo videlo, da naša domača družba sama iz sebe odklanja in odstranjuje take ljudi iz svoje sredine, ki so sposobni tudi za najbolj umazane posle in ki jih vi vsi dobro poznate, takrat boste tudi lažje dobili kredit v inozemstvu.«

Vsak pošten in pameten človek mora priznati, da so to zlate besede, ki jih je govoril tujec in ki jih je zapisal zagrebški časnikar. Zlate tudi za naše prilike in razmere.

Tudi pri nas in med nami namreč še živi precej ljudi, o katerih ljudje ne vedo povedati nič posebno lepega, in za katerimi kažejo s prsti, čim se javno pokažejo. S prsti pa kaže naša javnost na take ljudi samo na skrivaj, ker nima poguma nastopiti proti takim elementom javno! Naši bojazljivi ljudje se pač preradi priklanjajo pred denarnim žakljem — a baš to ni prav! Pri nas še vedno drži star trik, da je vsak pošten in sposoben za družbo, da le ni sodnijski kaznovan zaradi kakšne lumparije. To naziranje pa je čisto pogrešno! Merilo za javno zaupanje ni namreč samo

okolnost, ali je bil kdo sodnijsko kaznovan ali ne, ampak mi imamo še drugo merilo, ki se mu pravi javna vest in javna morala in ta mora biti merodajna!

Reči moramo, da so na kmetih v tem oziru razmere dosti boljše kakor v mestih. Kmetje ne vprašajo, če je koga sodišče obsodilo ali ne, ampak si ustvarijo svojo sodbo o ljudeh sami na podlagi svoje vesti. In če kmetje koga obsodijo sami, brez sodišča, tega se začno ogibati in ne občujejo več z njim, kvečjemu toliko, kolikor morajo. Na kakšno častno mesto ga pa ne posade. To je dokaz, da je v našem kmetem življenju javna morala še jako visoko razvita.

Kar smo pa rekli o kmetih, pa žalibog ne moremo reči o naši »inteligenci«. Nočemo trditi, da je naša »inteligencia« skozi in skozi pokvarjena, lahko pa trdimo, da je silno bojazljiva in da nima niti najmanjše korajže, da bi izločila iz sebe vse, ki ne zasluži mesta v dostojni družbi. Naša inteligenca šepeta samo za hrbtom in si pomežikuje z očmi, če govori o takih tipih in elementih, kakor jih opisuje zagrebški časnikar, nikdar pa nihče ne vstane in ne zine odločilne besede, da morajo iz družbe ven vsi ljudje, o katerih družba slabo govori (kar navadno ne dela brez podlage). Mi opazujemo baš nasprotno: Kolikor slabše naša inteligenčna družba o kom govori na skrivaj, toliko bolj globoko se mu priklanja javno, samo če ima denar.

Ne bo pa naša družba oživela prej, dokler ne bo zavladata tudi med našo inteligenco tista moralna tenkočutnost in vest in pa tisti pogum, ki ga imajo v takih ozirih naši kmetje. Zato so ti steber naše družbe.

Naša nesreča.

Jako pametni ljudje trdijo, da so Angleži najboljši politiki. Mogoče je ta trditev nekoliko pretirana, do neke mere pa že drži, kajti če bi bili Angleži slabi ali nespretni politiki, gotovo ne bi objemala njihova politična moč skoro celega sveta. Dalje trdijo isti ljudje, da so Angleži zato dobri politiki, ker se ne ukvarjajo z malenkostmi, ampak presojujejo vse s silno visokega in širokega gledišča: oni mislijo v kontinentih, za nas druge je pa že vsaka vaška steza »visokopolitična« zadeva. In isti ljudje trdijo dalje, da so Angleži zavladali celemu svetu zato, ker so spoznali že zgodaj veliko resnico, da je denar sveta vladar in da tisti ne more biti res svoboden in neodvisen gospod, ne posameznik in tudi ne narod, kdor je drugemu gospodarsko ali denarno zaslužjen.

Vseh teh resnic se Slovenci nismo nikdar zavedali, najmanj pa zadnje. V tem oziru je naša zgodovina silno žalostna in še danes, ko imamo že nekaj knjig, v katerih je opisana slovenska zgodovina, je ta moment povsod popolnoma prezrt, kakor da je vsakega našega zgodovinarja sram priznati to našo nesrečo. Treba pa je enkrat povedati tudi to, kajti če se ne bomo učili in pametovali iz naših nesreč, bomo vedno ostali topi in kratkovidni kakor smo bili in ne bomo nikdar prilezli na zeleno vejo prave in resnične svobode.

Zgodovina nam pripoveduje, da so pred več kot 1000 leti prišli v našo deželo Nemci. Tedanji nemški vladarji so silili v našo deželo z namenom (ali pa pod pretvezo), da hočejo razširiti pri nas krščanstvo. To so tudi storili, čeprav bolj z mečem kakor s križem v roki. Kolikor slovanskih rodov pa so pokristjanili, toliko so si jih tudi politično podvrgli, in ko je bila vsa dežela pokristjanjena, smo izgubili ob enem tudi svojo politično in gospodarsko neodvisnost: slovenski kmet je

postal tlačan nemških grofov in baronov in vitezov, cela dežela pa »levd« in s tem tudi privatna last nemških vladarjev in deželnih knezov. Kako je ta gospoda ravnala s slovenskimi kmeti, vemo iz zgodovine kmečkih uporov za časa Matije Gubca.

Z gospodarsko neodvisnostjo vred pa smo tedaj izgubili seveda tudi vse narodne pravice — slovenski jezik je bil jezik tlačanov in hlapcev. To stanje je trajalo okroglo 1000 let!

Svoboda pa se nam je znova obetala v 19. stoletju, zlasti okoli l. 1848. Takrat so se zdrobili fevdalni okovi in kmetje so postali zopet gospodarji svoje zemlje, ker je odpadla tlaka in desetina. To leto in ta doba je bila za Slovence velikanskega pomena, oziroma bi bila lahko velikanskega pomena, če bi se bili tedanji slovenski »voditelji« zavedali, da je gospodarska neodvisnost prva stvar, kateri narodnostna (jezikovna) ravnopravnost samaposebi sledi in ne narobe!

Te velike resnice se pa tedanji slovenski »pervaki« in veljaki žalibog niso zavedali. V svoji kratkovidnosti so osredotočili ves svoj »boj za narod« na jezikovno enakopravnost z avstrijskimi Nemci, pomen gospodarske neodvisnosti so pa popolnoma prezrli in na tem smo ostali v veliki meri še do danes!

Ta pogreška je postala za Slovence usodepolna nesreča, ki je takratni »pervaki« niso občutili, zato pa jo čutimo toliko bolj — mi!

Če bi se bili namreč naši tedanji »pervaki« zavedali velikanskega pomena gospodarske naše neodvisnosti, se ne bi bilo moglo nikdar zgoditi, da bi bil sledil nemškemu fevdalcu v gospodarstvu nad našim narodnim blagom in premoženjem nemški meščanski kapitalist, ki si je prisvojil baš takrat, ko so se naši »pervaki« najbolj topli za razne

dvojezične napisne tablice, skoro vse naše narodno premoženje!

Nočemo s tem reči, da je bil tedanji boj za napisne tablice neumnost. Reči hočemo le, da je bil ta boj drugovrstnega pomena, dočim so gospodje, ki so takrat imeli pri nas glavno besedo, najvažnejši moment, namreč moment gospodarske osamosvojitve, popolnoma prezrli. Ali so gospodje to storili nalašč ali pa iz nevednosti in nerodnosti, tega tu ne moremo preiskovati. Naj zadostuje ugotovitev, da je tako bilo.

Poleg »boja za jezikovne pravice« pa se je na našo veliko skupno škodo razvil med nami še »boj za svetovne nazore« — kakor da bi mogli eni ali drugi »svetovni nazori« nam kot posameznikom ali pa kot narodni celoti kaj pomagati in koristiti.

Ti naši »boji« so desetletja žrli vso našo moč na veliko veselje dunajske vlade, ki je vedno lahko ene izigravala proti drugim, kakor ji je pač trenutno kazalo, in še na veliko večje veselje nemških meščanskih kapitalistov, ki so sledili plemenitaškemu fevdalcu, ker so se neovirano in nemoteno lahko vsedli na ogromen del našega narodnega premoženja.

»Boji za svetovne nazore« našim »pervakom« niti l. 1918. niso dali miru. Tedaj se je drugič odločala naša gospodarska usoda (s politično vred), in če bi bili tedanji »voditelji Slovencev« močnejši na mestu, bi bili mi lahko že danes neodvisni gospodarji velikega dela našega narodnega premoženja! Ponavljala pa se je stara zgodba, da so se naši odlični močje, ki so imeli takrat našo usodo v svojih rokah, mnogo bolj brigali, ali bo postal pisar ali sekretar prve klase pristaš te ali one skupine — kakor da bi bila usoda celega naroda odvisna od mesečne plače tega ali onega protežiranca! In ko se je gospoda prepirala med seboj za take razne malenkosti in ko je nadaljevala »boj za svetovne nazore« z vso srditostjo, so pa izginili milijoni in milijoni našega narodnega premoženja tako globoko v tuje žepe, da jih bo težko kdaj izvleči nazaj.

In tako se je zgodilo, da je ostala Trboveljska premogokopna družba v tujih rokah.

V tujih rokah je ostala pivovarna Union.

V tujih rokah je ostala železarna na Jenicah.

V tujih rokah je ostala elektrarna Fala.

V tujih rokah je ostal rudnik v Mežici.

V tujih rokah je ostala večina veleposestev. Itd.

To je cena, ki smo jo plačali za »boj za svetovne nazore« in za prepire, ali naj bo vratar pri vladni palači v Ljubljani socialist ali kar že!

Edino, kar so nam tujci dali, je nekaj mest upravnih svetnikov pri omenjenih tujih družbah.

Kakšno škodo pa mi kot celota trpimo zaradi nesrečne politike naših »pervakov« in zaradi njihovega nesrečnega »boja za svetovne nazore«, naj zadostuje, če povemo, da bi samo z dohodki trboveljskega rudnika lahko plačevali vse banovinske stroške! Tako pa uživajo te mastne dohodke tujci, naši rudarji pa dobivajo za svoje delo že kar neverjetno nizke plače.

Dosedanje pridobitve pa tujcem še ne zadostujejo. Oni niso zadovoljni, da drže v rokah ceno našega železa in s tem vred vso našo kovinarsko obrt — oni niso zadovoljni, da imajo v rokah ves naš premog in da lahko vso industrijo pri nas na ta račun komandirajo — ne, oni hočejo še več — oni hočejo dobiti v roke še vso našo vodno moč, da bi nam komandirali in diktirali tudi ceno elektrike!

To se pa ne sme zgoditi! Vodne sile so še edino naše narodno premoženje, ki je ostalo v naših rokah in to premoženje ne sme

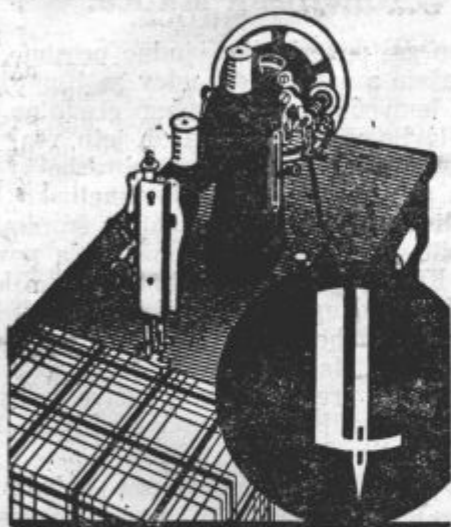
za nobeno ceno priti v tuje roke, če nečemo biti gospodarsko za veke zasluženi in izgubljeni. Kaj nam pomaga politično osvobodjenje, kaj nam pomaga jezikovna enakopravnost, kaj nam pomaga zmaga katoličanstva ali pa brezverstva, če bomo vedno morali garati le za druge? Mi smo že zadnjič zapisali in kličemo danes znova: Vsa politična svoboda je brez vrednosti, če ni združena z gospodarsko neodvisnostjo! Naši nekdanji »voditelji« so to veliko resnico žalibog prezrli, mi je pa ne smemo več izpustiti, izpred oči! In ker se ogromne važnosti te resnice v polni meri zavedamo, zato kličemo vsem, ki hočejo svojemu narodu dobro: Varujte naše vodne sile, da ne pridejo v tuje roke!

Voda in iz nje proizvajana elektrika pomeni dandanes za nas neprecenljiv kapital, ki nam edini lahko pomore, da se bomo mogli začeti otresati vpliva tujega gospodarstva nam nami. Zato pa kar ne moremo razumeti, da se najdejo pri nas še ljudje, ki tega ne uvidijo, ampak se obnašajo tako, kakor da bi bila za nas največja sreča, če bi še naše vodne sile padle pod nadzorstvo tujega kapitala.

Danes mora vsak človek pri nas, ki si pozimi zakuri peč, plačati bogati Trboveljski družbi svoj harač. Plačati ga mora tudi najbolj revna ženica, ki si kuha svojo kavo na premogovi žerjavici. Plačati ga mora vsak naš obrtnik in industrijalec, ki dela s parnim strojem. Vsak, kdor popije čašo piva, mora plačati svoj harač dunajskemu Rothschildu, ki je gospodar pivovarne »Union«. Tako bi lahko naštevati vse po vrsti. Vprašamo pa: Ali naj to nesrečno stanje večno traja? Ali naj mar plačujemo še več, namreč še davek od naših voda in od naše elektrike tujcem?

Zato ponavljamo: Proti takim nakanam tujcev in onih, ki menda kar ne morejo pričakati, da bi jih tujci osrečili z dohodki kakšnega upravnega svetnika, se mora dvigniti in upreti ves narod ni se bo tudi uprl. Mi ne bomo in ne smemo več ponavljati strahovitih gospodarskih grehov naših nekdanjih »pervakov«, kar je bila za nas največja nesreča, ampak se moramo boriti do skrajnosti, da ohranimo in rešimo vsaj to, kar je še naš!

Podpirajte Kmetijsko Matico!

HAID & NEU šivalni stroji

so prvovrsten nemški izdelek.

Prodaja jih tudi na ugodne obroke.

CENTRA

Trgovina šivalnih strojev

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 7/III.

Zastopnik sprejemamo povsod.

Agrarno vprašanje v Dalmaciji.

Dalmatinsko agrarno vprašanje je postavljala bivša Hrvatska seljačka stranka vedno na prvo mesto. To pa zato, ker ga je smatrala kot najvažnejše gospodarsko in socialno vprašanje v siromašni in kršni Dalmaciji in zato, ker ga je bilo treba rešiti tudi v državnem interesu preje, predno bi stopile v veljavo takozvane nettunske konvencije (Mednarodna pogodba med Jugoslavijo in Italijo.) Te pogodbe so med drugim tudi določale, da se veleposestev optantov iz Dalmacije za italijansko državljanstvo ne sme staviti pod agrarno reformo.

Da bi se to velevažno vprašanje rešilo v interesu naroda in države, je pokojni Štefan Radić vse poskusil in si prizadejal kolikor mu je bilo mogoče s politično močjo celega hrvatskega naroda. Toda agrarnega zakona ni mogel spraviti skozi parlament. Dva, trije veleposestniki so bili močnejši kakor štiri milijoni hrvatskega naroda. Dvakrat je Radić radi tega vprašanja izzval ministrsko krizo, toda zaman. Vlada je padla in druga je bila sestavljen brez Radića in dalmatinski agrar je bil pokopan. Zmagali pa niso in se veselili tega uspeha le dalmatinski veleposestniki, temveč tudi vsi ostali. Kajti, če bi se v eni pokrajini agrarno vprašanje povoljno rešila za agrarne interese, bi morale dosledno temu priti na vrsto tudi druge pokrajine. Do tega pa ni smelo priti.

Večina bivših političnih strank je bila proti agrarni reformi in med njimi je stala v prvi vrsti bivša SLS. Veleposestniki so znali med narodom z veliko spretnostjo razpaliti borbo potem te stranke za »vero«, za »krščanske može«, za »cerkev« in proti »framazonom«, »liberalcem« itd., a vprašanje agrarne reforme, življensko vprašanje slovenskega kmeta, je bilo potlačeno tako daleč, da ga ni nihče niti spominjal celih 10 let. Saj tudi ni bilo časa. Z vsemi drugimi stvarmi so se pečali, le z največjim krščanskim delom, z agrarno reformo, si niso belili glav. Zakaj ne, bo vsak vedel, ki pozna veleposestniške razmere v Sloveniji. Pri takem stanju stvari je bilo izključeno misliti, da bi se moglo dalmatinsko, kakor tudi povsod drugod, rešiti vprašanje agrarne reforme parlamentarnim potom.

Zato ni nihče z večjim zadovoljstvom pozdravil modri ukrep Nj. Vel. kralja od 6. januarja 1929, kakor agrarni interesi. Vsakomur je bilo jasno, da bo stvarno gospodarsko delo pričelo in da se bodo vsi oni, ki imajo interes na agrarni reformi, mogli združiti in organizirati ne glede na strankarsko pripadnost brez spletk in nasilja.

Slovenski agrarni interesi so pravilno ocenili navi čas in takoj ustanovili svojo »Zvezo slovenskih agrarnih interesentov«. Ta je v enem letu svojega obstoja storila več, kakor politične stranke vseh deset let. Pa tudi drugod so se pričeli agrarni interesi živahno gibati.

Pred velikonočnimi prazniki so odšli v Beograd zastopniki agrarnih interesentov iz cele Dalmacije. Najprej so bili sprejeti na dvoru, kjer jih je z vso ljubeznivostjo sprejel minister dvora g. Boško Jeftić. Zastopniki so se zahvalili N. Vel. kralju za veliko skrb, ki jo posveča revnim dalmatinskim kmetom in so zaprosili kraljevsko vladu za čimprejšnjo rešitev agrarnega vprašanja. Minister dvora je želje agrarnih interesentov pazljivo poslušal in izrazil upanje, da se bo dalmatinski agrar v najkrajšem času rešil. Deputacija je bila sprejeta še pri ministrskem predsedniku, ministru pravde in ministru poljoprivrede. Vračali so se iz Beograda v trdnem prepričanju, da je postal dalmatinski agrar pri odločujočih faktorjih najvažnejše dnevno vprašanje. Mi smo globoko prepričani, da bo za dal-

matinskim agrarom rešeno agrarno vprašanje po celi državi in tudi v Sloveniji. Nedavno se je mudil v Beogradu zastopnik »Zveze slovenskih agrarnih interesentov« g. Albin Prepeluh in bil sprejet najprej v dvoru, na to pa pri ministrskem predsedniku g. generalu Petru Živkoviću in ministru pravde gosp. dr. Srskiću. S seboj je nesel obsežen statističen material, predloge in načrte, kako naj se reši vprašanje agrarne reforme v hriboviti in revni Sloveniji. Z najboljšimi vtisi se je vrnil iz Beograda.

Občinski agrarni odbori razpušeni.

Ministrstvo poljoprivrede je izdalo dne 22. februarja 1930 posebno odredbo pod št. 10.459/Va, s katero se razpuščajo dosedanja občinski agrarni odbori, a njih dolžnosti in dosedanje funkcije v agrarnih zadevah prevzamejo občinski kmetijski odbori pri županstvih. S to odredbo niso agrarni interesi nič prikrajšani na pravicah, ki izvirajo iz zakona o agrarni reformi, le razne upravne zadeve, predloge in pritožbe, ki so jih do sedaj izvrševali delovni občinski agrarni odbori, bodo mesto njih opravljal kmetijski odbori.

Tem važnejše delo pa bodo imeli od sedaj naprej zaupniki »Zveze slovenskih agrarnih interesentov«, ki bodo morali v interesu članov njihovega okoliša imeti v rokah vso inicijativo ter obveščati o potrebah agrarnih interesentov njihov kmetijski odbor in našo Zvezo. Kajti z omenjeno ministrsko odredbo bi sicer ostali agrarni interesi brez vsakih stikov z oblastmi, ki izvajajo zakon o agrarni reformi.

V tem trenutku moramo z vso resnostjo opozoriti nekatere zaupnike naše Zveze, ki so vrnili plačilne pole Zvezi z izgovorom, da so agrarni interesi že pokupili agrarno zemljo in da nočejo več plačevati članarine, ali pa da se tako malo brigajo za svojo organizacijo, da nočejo odriniti niti enega dinarja mesečne članarine. V trenutku, ko je Zveza najbolj obložena z delom in s pripravami za končni zakon o agrarni reformi, ki bo po vseh znakih sodeč letos sprejet, v trenutku, ko razširja Zveza svoj program in skuša povezati okrog sebe večino slovenskega kmetijskega ljudstva, ki je malokmetška in bajtarska in torej zainteresirana na agrarni reformi, v tem trenutku je neodložljiva in neopravičljiva dolžnost vseh, da stoje kot en mož v popolni zavesti svojih pravic in dolžnosti okrog matične organizacije »Zveze slovenskih agrarnih interesentov«.

Razorožitvena konferenca končana.

Razorožitvena konferenca v Londonu, katere se je udeležilo pet pomorskih velesil in to Amerika, Anglija, Japonska, Francija in Italija, je pretekli teden zaključila svoje delo. Konferenco je sklical angleški ministrski predsednik Macdonald in je trajala polne tri mesece. Večkrat je že izgledalo, da bo končala brezuspešno in da se bodo pogajanja razbila. Po zaslugi Macdonalda je konferenca končala z delnim uspehom. Do sporazuma je prišlo med Ameriko, Japonsko in Angleško. Te tri države bodo znižale svojo vojno mornarico za čez 300 tisoč ton. Samo Amerika bo prihranila pri tem nad 300 milijonov dolarjev. Do sporazuma pa ni moglo priti med Italijo in Francijo, ker je prva zahtevala enako vojno mornarico, kakor jo ima Francija, na kar pa ta nikakor ni hotela pristati. Pogajanja za sporazum med obema se bodo nadaljevala in če bo do njega prišlo, bodeta lahko podpisali skupen dogovor s prvimi tremi velesilami.

Dopisi

Debrova pri Ljubljani. Na veliko soboto je preminul v Podsmreki pri Dobrovi posestnik g. Anton Laznik, po domače »Jurežov oče« v starosti 72 let. Rajni je načeloval dobrowski občini skozi 24 in pol let kot župan, bil je sodni cenilec, odbornik kraj. šol. sveta, odbornik zdravstvenega okrožja itd. Bil je splošno priljubljen. Politično se mož ni udeleževal, kar gotovim tukajšnjim krogom ni bilo po volji, vsled česar je tudi pri zadnjih volitvah propadel za mesto župana. Občinski odbornik je bil do svoje smrti. Med svetovno vojno je rajni kot župan prestal veliko šikan od strani vojaških oblasti in marsikdo se ima zahvaliti njemu, da je danes še živ in zdrav, saj je bilo ob koncu svetovne vojne oproščeno 34 posestnikov dobrowske občine kot prehranitelji, vojaške službe. Pogreb, ki se je vršil na velikonočni pondeljek ob velikanski udeležbi domačih in daljnih njegovih prijateljev in znancev, izpričuje, kako veliko spoštovanje je užival rajni med vsemi sloji. Dovišil si svojo zemeljsko pot — počivaj v miru!

Frankolovo. Dne 25. aprila t. l. je umrl g. Josip Cretnik. Rajni je bil dolgoletni občinski odbornik, član načelstva posojilnice in cerkven ključar pri Sv. Trojici. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Murska Sobota. Iz našega Prekmurja se le malokdaj sliši po svetu in tudi to redkokdaj, čeprav so razmere pri nas take, da zaslužijo dosti več pozornosti, kakor se jim je v resnici posveča. Mi smo že precej let svobodni, vendar pa še opažamo vsako leto, kako se zbirajo ogromne množice ljudi pred borzo dela, da najdejo kakšno zaposlitev v tujini, ker ne najdejo zaslужka doma. Borza dela je, kakor kaže, še edina organizacija, ki deluje, drugače pa je vse še neorganizirano in prepuščeno samemu sebi. To je pa za Prekmurje velika škoda in treba bo začeti resno misliti na odpomoč. Delavci v tujini si res nekaj prihranijo, to pa zadošča komaj za zimo, a trajnega zaslужka nikjer ni. Mogoče ne bi škodovalo, če bi začeli razni podjetniki misliti nekoliko tudi na Prekmurje?

Ptuj. Dne 22. aprila je imela tukajšnja strokovna obrtna zadruga svoj drugi redni občni zbor, katerega se je udeležil tudi g. Jakob Zadravec iz Središča. Žalibog je bilo opaziti, da se pekovski mojstri za organizacijo prav malo zanimajo, čeprav so se pridružili njihovi zadrugi tudi pekovski mojstri iz Murske Sobotice. Upamo, da bo prihodnje zanimanje večje.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Na velikonočni pondeljek je vprizorilo tukajšnje Bralno društvo Maeterlinkovo žaloigro »Stilmondski župan«. Razen te imamo že dva dramatska spisa, ki prikazujeta epizode tragičnih dogodkov v svetovni vojni, in sicer Raynalova »Grob neznanega vojaka« in Sheriffova vojna drama »Konec poti«. Za diletantske igralce je igra izpadla nad pričakovanje dobro. Župan je poleg malenkostnih napak v kretnjah postavil na oder res človeka-pravičnika, dobro se zavedajoč svoje naloge. Edino grobo šminkan obraz je nekoliko pokvaril celotno sliko župana. Hčerka je izvedla svojo nalogo dobro in neprisliljeno. Posebno je pokazala svoj gledališki talent v zadnjem prizoru tretjega dejanja, ko se začujejo streli, ki so ugonobili življenje njenega očeta. Na višku igre je pokvaril prizor sin župana, ki je bil v svoji igri in kretnjah nemogoč. Mož županove hčerke je prekazal trdega, discipliniranega vojaka — mogočega edinole v nemški armadi. Major je preveč sekal besede. Njegovi govori niso poznali ne pik ne vejic. Starec, osumljen umora poročnika, je v svojih gibih in govorjenju

**Velika izbira
za moške in
ženske!**

**Najnižje
cene!**

Oglejte si veliko izbiro!

Gospodarji, gospodinje!

Pri nakupu blaga za obleke, perila, posteljnine i. t. d. se obrnite zanesljivo na domačo tvrdko

FRANJO NOVAK

LJUBLJANA, Kongresni trg 15
poleg Nunske cerkve

predstavljaj pravičnega, melanholičnega starčka, ki se ne zaveda, kaj se godi okrog njega. Proti dosedajšnjim igram bralnega društva, ki so bile vedno le čitanje knjige s spreminjajočimi glasovi, je ta igra bila nad povprečnostjo. — VI. Kr.

Buče. Posledice okrožnic, katere je poslal bivši oblastni poslanec in tajnik nekdanje SLS g. Marko Kranjc na razne občine bivše mariborske oblasti, s katerimi je pozival, naj gledajo, da bodo izvoljeni samo »naši krščanski« možje. Pristaši bivše SLS nikakor ne morejo opustiti političnega delovanja, kakor da ne velja za nje manifest Nj. Vel. kralja. Oni vodijo neovirano svojo narodu in državi škodljivo politiko naprej. Tako so v občinah, kjer imajo pristaši bivše SLS večino, volili samo svoje prstaše. V strahu, da ne propadejo pri volitvah v sreski kmetijski odbor, so izvajali razne nedopustne podvzetnosti. Navedem en slučaj. Kakor znano, je sresko poglavarstvo grupiralo po več občin skupaj, katere so volile po enega člana v sreski kmetijski odbor. Tako se je odločilo, da se je volilo v občini Buče za sreski kmet. odbor. Na to volišče bi morali priti občinski kmet. odbori Buče, Zdole, Sedlarjevo in Lastnič. Ker je pa bila nevarnost, da ne zmaga pristaši bivše SLS, so bili sklicani občinski kmetijski odborniki občin Buče, Zdole in Sedlarjevo na dan 9. februarja t. l., odborniki občine Lastnič pa na dan 29. februarja, katerega letos sploh ni bilo, ker ima mesec februar samo 28 dni. Volitve v sreski kmet. odbor so se vršile dne 9. februarja brez občinskih kmet. odbornikov Lastnič; zato je bil izvoljen pristaš bivše SLS. Občinski kmet. odbor Lastnič se je radi tega upravičeno pritožil. Uspeh tega je bil, da je bila volitev 9. februarja razveljavljena ter na dan 6. aprila ponovno razpisana. Tokrat jim je šlo v klinec. S pomočjo in agitacijo gosp. župnika se jim je vendarle posrečilo dobiti en glas večine.

Buče pri Kozjem. Krščanski možje in njih delo za blagor ljudstva. Po poročilu »Kmetškega lista« z dne 20. novembra 1929, št. 47, je bivši oblastni poslanec in tajnik nekdanje SLS g. Marko Kranjc razposlal na razna županstva bivše mariborske oblasti, tako tudi županstvu občine Buče okrožnico s pozivom, naj gledajo, da bodo izvoljeni v občinske kmetijske odbore povsod samo naši krščanski možje. Da pa cenjeni čitatelji »Kmetškega lista« ne bodo mislili, da je ta okrožnica, ki je ta patent s »krščanskimi možmi« iznašla, prva, hočem objaviti sledeči dogodek. Že leta 1924., ko so farani bučke župnije volili nov cerkvenokonkurenčni odbor v župnišču, se je g. župnik prvi oglasil in svetoval volilec naj volijo »krščanske možje«. Verni in poslušni župljani so res volili po nasvetu župnika samo »krščanske možje«. Popravljala se je cerkev, stolp, nje obzidje, župnišče, cerkvena hiša in obzidje pokopališča. Za poravnavo tega dela so najeli pri tukajšnji hranilnici in posojilnici posojilo ter s tem svoje delo končali. Kako so pa računi za cerkvena popravila v redu, bo pa bližnja bodočnost in sodnijsko preiskovanje dokazalo, ki je že v teku. Doba tega cerkvenokonkurenčnega odbora je leta 1928.

potekla, na kar se je volil dne 26. decembra 1928 nov odbor, kateri je delo svojih prednikov tako-le nadaljeval: razdelil je takoj plačilne naloge za kritje zgoraj imenovanega posojila ter izposloval pri sreskem poglavarstvu eksekucijo za vse one, kateri niso v danem roku mogli poravnati. Ni še eksekutor odnesel peté iz naše župnije, že se s prižnice oznanja, da se bode med sv. mašo pobiralo za dijaško semenišče in za nove orgle. Ubogi kmetje! Da se zadeva s krščanskimi možmi enkrat konča, bi radi vedli, kje in kdo so tisti nekrščanski možje. Vsakdo ve, da med nami na deželi nimamo drugovercev; tudi ima vsak svoje ime; to bi moral g. župnik najbolj vedeti, ki ima pri rokah krstno knjigo.

Iz Prečne pri Novem mestu. Prav lepo se zahvaljujemo našim rojakom v Kanadi, ki so tako dobrih src, da so nam prvo prošnjo uslišali. Darovali so 1540 Din, oziroma 28 dolarjev v korist za postavitev spomenika v svetovni vojni padlim žrtvam, katerega mislimo postaviti 16. julija. Prav posebno se pa zahvaljujemo Jožetu Suštaršiču, ki je darove pobiral in tudi sam priložil 5 dolarjev. Želimo jim obilo sreče.

Kozje. V Zagrebu zaposleni Franc Rupert je prišel za velikonočne praznike domov. Na veliki pondeljek je v večji družbi popival celo noč in predpoldanskih urah v forek v gostilni Alojza Bogoviča. Ko se je prebudil, mu je manjkalo 1500 Din. Plačeval je ceho, nazadnje pa mu je bil izmaknjen še denar.

Kmetijska Matica.

Vse gg. poverjenike vjudno prosimo, da ne odlašajo z nabiranjem udov za Kmetijsko Matico, temveč s požrtvovanjem gredo na delo in število udov v letošnjem letu vsaj podvoje. — Prijatelje kmetijske izobrazbe in napredka pa prosimo, da širijo Kmetijsko Matico tudi tam, kjer jo danes morda še nimajo. Poskrbite, da bo vsaka občina imela poverjenika Kmetijske Matice! Vsa navodila dobe poverjeniki od uprave Kmetijske Matice. Poverjenik, ki nabere vsaj 10 udov, dobi knjige Kmetijske Matice za sebe brezplačno. — Kdor bi hotel prevzeti poverjeništvu, naj javi to upravi Kmetijske Matice v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Razprodajalce »Kmetijskega koledarja« (žepnega) za leto 1930, ki še niso poravnali računa, dasi je rok za razprodajo že davno potekel, vjudno prosimo, da nakažejo izkupicek po prejeti poštni položnici najkasneje v 8 dneh. S tem si prihranijo stroške opominjanja, s katerim bo uprava Kmetijske tiskovne zadruge začela v začetem mesecu maja.

Kdorkoli kaj dolguje Kmetijski tiskovni zadrugi, naj ta dolg takoj poravna, sicer bodo nastali nepotrebni stroški in sitnosti. Red pa mora biti.

Kdorkoli potrebuje kakršnokoli knjigo, naj se obrne na Kmetijsko tiskovno zadrugo v Ljubljani, Kolodvorska ul. 8, ki mu bo točno postregla.

Novice

Jugoslovanska Matica razpuščena. Ljubljanska policija je v ponedeljek izvršila preiskavo v prostorih društva »Jugoslovanska Matica« in zapečatila društvene prostore. Na podlagi izida preiskave je oblast »Jugoslovanska Matica« razpustila. — Razpuščeno je tudi društvo »Orjem« (organizacija jugoslovanskih emigrantov).

Uradne ure v Dravski banovini. V uradih kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani so za čas od 1. maja do 30. septembra določene sledeče uradne ure: ob delavnikih od 7:30 do 12:30 dopoldne ter od 16. do 18. ure popoldne, ob sobotah od 7:30 do 13:30.

Pododbor Zveze društva kmečkih fantov in deklet v Celju ima sejo v nedeljo dne 11. maja ob 9. uri dopoldne. Vsi funkcionarji se naj seje gotovo udeležijo. Vabljeni so vsi poverjeniki pododbora »Zveze«. Dnevni red je jako važen. — Za odbor: Ivan Kronovšek ml., t. č. predsednik; Franc Potočnik, t. č. tajnik.

Letalska nesreča v Loki pri Zidanem mostu. V četrtek, dne 24. t. m. se je pripetila v Loki pri Zidanem mostu težka letalska nesreča. Iz Zagreba je priletel z vojaškim aeroplanom pilot Breznik. Nad Loko je nekaj časa krožil, potem se pa nenadoma zrušil na zemljo. Pilot je bil lažje ranjen, mehanik, ki ga je spremljal, je ostal nepoškodovan, letalo pa se je popolnoma razbilo. Pilot Breznik je iz Loke doma.

4 mesece dobivate »Kmeti list« vsak teden za 10 Din! Stari naročniki vplivajte na svoje sosede, da si ga naroče. Položnice se dobivajo na vsaki pošti in se spolnijo v korist ček. računa št. 14.194.

Fantovski pretep v Zg. Tuhinju. Fantje iz vasi Vaše in Zg. Tuhinja nad Kamnikom so se stekli prav kakor v vojski. Poleg drugih lažje ranjenih sta obležala smrtno nevarno potolčena brata Franc in Ivan Anžič. France bo poškodbam najbrže podlegel, ker ima vso razbito glavo z motiko. Vzrok divjaškega pretepa je bil menda spor radi nekega dekleta. Največji vzrok bo pa pijača seveda.

Pacijent: Kam naj grem, gospod doktor, da ozdravim želodec in uredim prebavo?

Zdravnik: V Rogaško Slatino! Zahtevajte prospekte!

Imenovanje v Vrhovni zakonodajni svet. Na predlog ministra pravde je imenoval predsednik ministrskega sveta dva nova člana v Vrhovni zakonodajni svet. Imenovana sta g. M. Mijušković, bivši minister na Cetinju in Ivan Hribar, opolnomočeni minister v pokoju iz Ljubljane.

Požar v Novi vasi. V nedeljo je okrog enajste ure izbruhnil požar pri posestniku Petraču v Novi vasi pri Rakeku. Izrednemu naporu gasilcev se je zahvaliti, da so ogenj omejili.

Človek stroj — pilot. Nedavno so se vršili v Kaliforniji vojaški manevri, pri katerih je sodelovala tudi letalska eskadrila. Pri tej priliki so napravili interesanten poskus s strojnim človekom, ali robotom, kakor mu pravijo. Robota so posadili v vojaški aeroplan in se je imenitno obnesel. Brezhibno je krmaril letalo, v katerem so bili tudi štirje potniki in se nazadnje brez nevarnosti spustil na zemljo.

Atentat na sovjetsko poslanstvo v Varšavi. V dimniku sovjetskega poslanstva v Varšavi so našli velik pekleni stroj, ki naj bi eksplodiral v trenutku, ko bi bila vsa sovjetska kolonija zbrana v prostorih poslanstva. Stroj je bil tako močan, da bi v slučaju eksplozije popolnoma porušil zgradbo. Kdo je nameraval atentat povzročiti, še niso mogli ugotoviti.

Reparski zločini na Kitajskem. Med tem ko vlada po nekaterih pokrajinah na Kitajskem še vedno strašna lakota, pa na drugi strani s tem večjo predrznostjo vrše svoje zločinske pohode posamezne roparske tolpe. Tako poročajo listi, da je velika roparska tolpa, oborožena s strojnimi puškami, vdrla v mesto Čjangsušen, postrelila vse uradnike, več tisoč prebivalstva pa nagnala na mestni trg, kjer so jih poklali, druge pa vpregli kot nosače za zaplenjeno blago. Ko so zapustili mesto, so ga zažgali.

Povratak Byrdove ekspedicije. Zaani raziskovalec južnega tečaja kapetan Byrd se je po skoro dveletnem raziskovanju ozemlja okrog južnega tečaja te dni vrnil v Ameriko.

Smrt otroka pod avtom. Julijana Zdovec iz Petrov v Savinjski dolini je bila preteklo nedeljo na obisku pri svoji materi v Tremerjih. Seboj je vzela tudi svojega 4-letnega sinčka. Pred gostilno v Tremerjih se je pogovarjala z večjo skupino ljudi, otrok je pa skakal po travi in letal po cesti. Med tem je privozil avto in mati je zakričala na otroka. Ta je stekel čez cesto, a ga je že zagrabil avto in mu razbil lobanjo.

Italija gradi nove vojne ladje. Na belo nedeljo so izpustili v Italiji v morje 4 velike križarske in 1 podmornice.

Poroka Mussolinijeve hčerke. V Rimu se je pretekli četrtek poročila Mussolinijeva hčerka Eda z grofom Ciano, sinom ministra javnih del grofa Ciana, enega izmed najožjih prijateljev ministrskega predsednika in voditelja fašistov Mussolinija. Nevesta je ob priliki poroke prejela toliko rož, da so jih morali kar na dvorišču odlagati, ker je bila že cela hiša napolnjena. Darila pa je sprejela od kraljevskega para, papeža ter od raznih društev in fašističnih organizacij.

Italijanski parnik se je potopil. Med vožnjo na poti iz Reke v Novorusijsk se je potopil italijanski parnik »Frederico Corlo«. Na parniku je eksplodiral kotel in je tekom nekaj minut zginil pod vodo. Od 23 mornarjev so se rešili le trije.

KORISTNO ZA VSAKO HIŠO

PO ZNIŽANIH CENAH KAKOR:

ROKAVICE, NOGAVICE, ŽEPNE ROBCE, KRAVATE, FINO DAMSKO, MOSKO IN OTROŠKO TRIKOPERILO, DIŠEČE MILO, TORBICE, ČIPKE, POTREBŠČINE ZA SIVILJE, KROJAČE, TAPETNIKE, ČEVLJARJE IN SEDLARJE NUDI

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA
BLIZU PREŠERNEVEGA SPOMENIKA ZA VODO

Podlistek

H. von Kleist - Ivan Albrecht:

Dvoboj.

(Nadaljevanje.)

Povabila ga je, naj jo v to svrhu obišče ponoči pred svetim Remigijem v prostorih njenega rojstnega gradu. Ta je bil ves vesel, da mu je namera tako dobro uspela. Brž je napisal Littegarde pismo in ji v njem trdno obljubil, da pride omenjeno noč. Prosil jo je samo, naj mu pošlje zanesljivega vodnika nasproti, da se izogne kakršnikoli pomoti. Ker je bila sobarica vajena vsakojakih zvijač, je računala s takim sporočilom. Posrečilo se ji je, tisto pisanje prestreči in mu v drugem potvorjenem odgovoru sporočiti, da ga bo sama pričakovala pri vrtnih vratih. Pod pretvezo, da je bolna njena sestra in da jo želi obiskati, si je nato že večer poprej izprosila dopust od Littegarde, da pojde na kmete. Čim ji je bil dopust dovoljen, je res pozno popoldne s svežnjem perila pod pazduho odšla iz gradu. Vpričo vseh je krenila v smeri proti kraju, kjer je prebivala ona ženska. Mesto pa, da bi bila šla dalje, je zvečer prišla nazaj v grad,

češ da se pripravlja nevihta. Rekla je, da noče nadlegovati gospe, ko pojde zjutraj zgodaj spat na pot, pa si je izbrala za prenočišče prazno sobo v malo posecanem in zapuščenem grajskem stolpu. Grof, ki si je umel pričuvati stolpa z denarjem preskrbeti dostop v grad, je šel opolnoči k vrtnim vratem, kakor je bilo domenjeno. Tam ga je sprejela s pajčolanom zakrita oseba in — kar je lahko umljivo — ni niti slutil, kako ga ta vara. — Dekle ga je naglo poljubilo na usta in ga odpeljalo po raznih stopnicah in hodnikih stranskega grajskega krila v eno izmed najkrasnejših soban gradu samega. V tej sobi je poprej skrbno zaprlo in zagnilo okna. Prijela ga je za roko in skrivnostno prisluhnila pri vseh vratih. Šepetaje mu je ukazala, naj molči, češ da je tu blizu bratova spalnica. Tu je potlej legla z njim v posteljo. Grofa je premotil njen stas in njeni udje. Topil se je v pijanem zadovoljstvu, ko je kljub svojim letom še dosegel takšno zmago. Zjutraj ga je dekle v prvem somraku odslovilo in mu nataknilo na prst v spomin na minulo noč prstan, ki ga je bil dal Littegardu njen soprog in ki ga je dekle prejšnji večer s tem namenom ukradlo. On ji je obljubil, da ji pošlje, čim pride domov, v dar drugega, ki mu ga je bila na poročni dan poklonila njegova pokojna soproga. Tri dni kasneje je res izpolnil besedo in poslal prstan skrivaj v grad, a Rozalka je bila spet toliko spretna, da ga je prestregla. Bržkone iz strahu, da bi ga ta dogo-

divščina ne zapeljala predaleč, ni dal zdaj nič več glasu od sebe in se je pod raznimi pretvezami izogibal drugemu sestanku. Kasneje je bila deklina odpuščena iz službe zaradi tatvine, ki so jo je s precejšnjo gotovostjo dolžili. Odšla je domov k starišem, ki so prebivali ob Renu. Čez devet mesecev so prišle na dan posledice njenega razuzdanega življenja. Ker jo je mati na moč strogo izpraševala, je navedla kot otrokovega očeta grofa Jakoba Rdečebredca in razkrila vso tajno zgodbo, kakor mu jo je bila zaigrala. Iz strahu, da bi jo utegnili imeti za tatavo, je k sreči le prav plaho ponujala v prodaj prstan, ki ga je bil poslal grof. Zaradi njega visoke cene tudi res ni našla nikogar, ki bi ga bil voljan kupiti. Potemtakem ni bilo mogoče dvomiti o resničnosti njenih navedb. Oprti na to očitno izpričanje, so stariši pri sodišču vložili proti grofu tožbo za vzdrževanje otroka. Sodna oblast, ki je bila že čula o nenavadnem pravnem sporu, kateri je bil tekel v Bazlu, je naglo dostavila to okolnost sodnemu stolu v vednost; kajti bila je za končni izid pravde silno velike važnosti. Ker je vprav eden izmed svetnikov v neki javni zadevi odhajal v Bazel, so mu dali s seboj pismo, vsebujoče dekletovo izpoved pred sodiščem, in priložili prstan za grofa Jakoba Rdečebredca, da bi tako razvozljali strahotno zagonetko, ki je vznemirjala vso Švabsko in Švico.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Mrlič v okovih. Na pokopališču v Kranjski gori je grobar pri kopanju novega groba naletel v globokosti pol metra na okostnjak moža, ki je imel na nogah in rokah težke železne okove. Med ljudstvom se širijo raznovrstne vesti o čudni najdbi, vendar nihče ne ve, kdo bi mogel biti okovani mrtvec. Nekateri domnevajo, da je bil mrtvec žrtev kakega zločina iz svetovne vojne.

V Kočevju je bila dosedanja občinska uprava razrešena svojih dolžnosti, na njeno mesto pa je bila postavljena nova občinska uprava z županom Makso Kostanjevcem na čelu. V novi občinski upravi je 10 članov.

Strele ga je ubila. V okraju Vel. Bečke rek je huda nevihta zalotila na polju delavca Petra Resa in njegovega sina. Med neurjem je udarila med nje strele, ki je sina takoj usmrtila, očeta pa težko ranila.

Predavanje o agrarni reformi je priredila »Zveza slovenskih agrarnih interesov« preteklo nedeljo v Gor. Karteljevem pri Novem mestu. Predaval je tajnik Zveze geometer Milan Mravlje.

Vojaška zveza med Rumunijo in Poljsko. Šef rumunskega generalnega štaba Samsonovici namerava v kratkem odpotovati s posebno vojaško komisijo v Varšavo (glavno mesto Poljske) s ciljem skleniti rumunsko-poljsko vojaško zvezo, ki bi naj imela izrazito obrambni značaj. V Varšavi bodo razpravljali tudi o vprašanju skupnega pomorskega oporišča na Črnem morju in o zgradbi direktne železniške proge od Varšave do Črnega morja.

Dr. Maček pred sodiščem. V četrtek, dne 24. aprila se je pričela pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu razprava proti 24 obtožencem iz Zagreba, med katerimi je tudi dr. Vladko Maček. K razpravi so bili radi premale sodne dvorane pripušteni od javnosti le novinarji domačih in inozemskih listov. V obrambo dr. Vl. Mačka se je prijavilo 163 odvetnikov, toda sodišče jih je pripustilo samo sedem, ker bi vsi prijavljeni zagovorniki ne mogli dobiti mesta v sodni dvorani. Pretekli teden je bilo končano zasliševanje zasebnega uradnika Ivana Bernardića, ki ga obtožnica obremenjuje kot voditelja teroristične organizacije. Razprava se ta teden nadaljuje in bo najbrž drugi teden končana.

Razkroj avstrijske klerikalne stranke. Dolgoletni voditelj avstrijskih klerikalcev in bivši ministrski predsednik dr. Seipel je odstopil kot predsednik stranke in se ne misli več politično udeleževati. Razlog njegovega odstopa so gnile razmere v klerikalni stranki in se hoče pred njenim popolnim razsulo umakniti v ozadje.

Kmeti gospodarijo in kmetijske gospodinjice! Kupujte svoje potrebščine manufakturnega blaga pri zanesljivi domači trdki Fr. Novak, Ljubljana, Kongresni trg 15, pri Nunske cerkvi. — Tam kupite dobro in pocenil

Obesila se je v duševni zmedenosti v Dravljah pri Ljubljani Marjeta Trampuževa iz Dravelj št. 125.

»Zeppelin«, veliki nemški potniški zrakoplov, je poletel pretekli teden iz Nemčije preko Pariza v London. »Zeppelin« namerava leteti še to spomlad v Ameriko.

Samomori med ameriški Slovenci. V kraju Eveleth, država Minnesotta, se je zastupila Marija Kušanova, ki je čez nekaj dni v bolnici umrla. Zapustila je moža in 10 let staro hčerko. Čez deset dni se je ustrelil v glavo njen oče Jernej Ahlin, po domače Mihovčev, doma iz Dola pri Ljubljani. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano. Zapustil je ženo, 3 sinove in eno hčerko.

Izseljevanje iz naše države. Po statističnih podatkih Izseljeniškega komisarijata v Zagrebu je šlo v februarju iz Jugoslavije v prekomorske države 1354 izseljencev. Od 1. januarja do konca februarja je šlo iz naše države 2688 izseljencev ali 509 več nego v prvih dveh mesecih lanskega leta. Največ jih je šlo iz Dunavske banovine in sicer 401, iz Savske 326, iz Primorske 233, iz Vardarske 151, iz Dravske 109, iz Zetske 46, iz Vrbaske 33, iz Drinske 31 in s teritorija mesta Beograda 24. Poljedelcev je bilo 863, kvalificiranih 147, pripadnikov svobodne profesije 46, rodbinskih članov 151. V Argentino jih je šlo 492, v Kanado 329, v Zedinjene države 258, v Urugvaj 148, v Brazilijo 33, v Čile 20 itd. Vrnilo se jih je 187. V evropske države se je izselilo 1271 izseljencev in sicer v Francijo 908, v Belgijo 321, na Holandsko 20, v Nemčijo 5, na Luksemburško 4 itd.

Velik pretep se je razvil na velikonočni ponedeljek v neki gostilni v Beltincih, kjer je pridrl kakih 60 do 70 s koli oboroženih fantov v gostilno in jo skoraj vso razdejalo. Čudno je res, da ne sme miniti noben praznik brez pretepa in krvi.

Sprejem gojencev v pomorsko zrakoplovno podčastniško šolo. V pomorsko zrakoplovno podčastniško šolo v Divuljah pri Splitu bo sprejetih letos do 150 novih gojencev. Pogoji za sprejem so interesantom na razpolago pri komandah vojnih okrogov ter pri banskih in okrajnih oblasteh. Prijaviti se je treba do 1. septembra pri komandi šole. Gojenci imajo prednost pri napredovanju tako, da lahko postanejo mehaniki ali hidropiloti in tudi oficirji.

Jetnišnica pogorela. V državni jetnišnici v Ochiu je na velikonočni ponedeljek izbruhnil požar in je v gorečem poslopju zgorelo 311 kaznjencev in našlo smrt v plamenih, ker niso mogli nikamor bežati, 150 pa jih je bilo težko opečenih. Več kaznjencev je skušalo pobegniti, a jih je straža postrelila. Ogenj je bil najbrže podtaknjen.

Železniški vlak zarubili. Železniška družba Atlantic-Coast v Floridi je bila dolžna 40.000 dol. v davčnih zasotankih. Ker na ponovne pozive ni hotela plačati zaostalih davkov, so ji oblasti zarubile cel vlak št. 191. V Ameriki so namreč vse železnice last privatnih družb.

Sadjarji! Za pomladansko škropljenje sadnega drevja potrebna sredstva kakor: Silesia-zelenilo (Uraniagrün), Arsokol, Sulikol, mazavo milo, nadalje Fenolftaleinov papir ter prav dobre in praktične razpršilnike »Ideal L. B.« dobite pri trdki »CHEMOTECNA«, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču trdke A. & E. Skaberne).

Mrtvece slačil. Na judovskem pokopališču v mestu Zynardov na Poljskem je ondotni grobar odpiral sveže grobove in slačil mrtvece ter nato obleke prodajal po mestu. Oblasti pa so kmalu prišle na sled zločinskemu početju grobarja ter ga aretirali. Razburjeno ljudstvo je hotelo grobarja linčati, a ga je policija komaj obvarovala.

Ljubljanska berza (24. t. m.). Tendencia za žito nespremenjena. Zaključenih je bilo 5 vagonov moke in 1 vagon pšenice. — Nudi se pšenica (slov. post. mlev. tarifa plač. 30 dni) bačka 80 kg po 255—257'50, 78 kg po 250 do 252'50, 77 kg po 245—247'50; rž: bačka, 72/73 kg po 202'50—205; koruza: bačka promptna po 142'50—145, za maj po 145—147'50; ječmen: bački, 63/64 kg po 162'50—165; oves: bački, navadna tarifa po 180—185; moka: »Og« fco Ljubljana, plač. po prejemu blaga po 400—405.

Sejmi:

4. maja: Domžale, Jesenice, Kočevje, Krško, Litija, Lož, Poljane, Sorica, Srednja vas.
5. maja: Št. Gotard, Trbovlje, Brežice, Sv. Barbara.
6. maja: Šmarje.
7. maja: Sp. Kostivnica.
8. maja: Toplice, Završe, Polje.
10. maja: Vel. Brusnice.

Tedenski koledar.

4. maja, nedelja: Florijan.
5. maja, ponedeljek: Pij V.
6. maja, torek: Benedikta.
7. maja, sredo: Stanislav.
8. maja, četrtek: Mihael.
9. maja, petek: Gregor.
10. maja, sobota: Izidor.

Valute.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din	13-51
1 švicarski frank	Din	10-95
1 avstrijski šiling	Din	7-97
1 angleški funt	Din	275-25
1 ameriški dolar	Din	56-50
1 francoski frank	Din	2-22
1 češkoslovaško krono	Din	1-68
1 italijansko liro	Din	2-97

Pri razdražljivosti živcev, glavobolu, pomanjkanju spanja, utrujenosti, pobitosti, tesnobnem čutu imamo z naravno »Franz-Josef«-grenčico pri rokah domače sredstvo, ki vsako razburljivost, naj izhaja iz katerega koli prebavnega dela, takoj ukroti. Zdravniški strokovnjaki priznavajo, da učinkuje »Franz-Josef«-voda zanesljivo tudi pri ljudeh visoke starosti. »Franz-Josef«-grenčica se dobi v lekarnah, drogerijah in specerijskih

ŠIVALNI STROJI
»Gritzner« »Adler«
»Kayser« in kolesa,

najboljši material,
precizna konstrukcija,
krasna oprema ter naj-
nižja cena, kakor tudi
pisalni stroji, Urania,
so samo pri

Večletna garancija!
Pouk v voženju brezplačen!

Jos. Petelinc, Ljubljana
ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika.

BLAGO
za ženske obleke
svileno, volneno in pe-
rilno, zadnje novosti, češ-
kega izvora, velika izbira
in znano solidne cene
R. MIKLAUC
»PRI ŠKOFU«
LJUBLJANA

KOVAČI!
Najcenejši KOKS

100 kg Din 85.—

Pri večjem naročilu popust!

Ljubljanska mestna plinarna

Naročajte in širite
»KMETSKI LIST«!

Dobimo angleško modro galico

garantirano 98/99 %no

Zakaj jo ne bi poskusil, ako ni dražja?

Znak na vreči:

„Mackechine“ ali „Maple“

L. MIKUŠ Ljubljana, Mestni trg 15 Dežniki

Na malo!
Na veliko!

1939

100 NAGRAD

v vrednosti več tisoč dinarjev razpisuje-
mo za pravilno rešitev sledečih vprašanj:

1. Po čem se spoznajo najboljše štrange in drugo vrvarsko blago?
2. Katero vrvarsko blago je priporočala za kmetovalce kmetijska šola na Grmu?
3. Kakšne štrange, uzde in drugo vrvarsko blago boste zahtevali od Vašega trgovca, da boste dobili za Vaš dober denar tudi dobro blago?
4. Kateri trgovec v Vašem okraju še ne prodaja štrang in vrvarskega blaga s priležnim radečim listkom, z naslikanim pajkom v mreži in napisom Grosuplje?

Za rešitev zadostuje dopisnica za 50 par. Rešitev naj se pošlje na naslov: Tovarna metveza in vrvarna, Grosuplje pri Ljubljani, in to najkasneje do konca aprila. 1. maja se bode izžrebalo 100 rešitev, nagrade pa poslane takoj po izžrebanju. Tudi Vas čaka lahko velik dobiček! Pišite takoj!

Pošljite nam takoj Vaš naslov!

Dnevno 200 do 300 dinarjev in še več lahko zaslužite z delom v Vašem domačem kraju. Znamko za odgovor:

»Tehna« družba, Ljubljana, Mestni trg 25/L.

Kmetje, kmetice!

Podpirajte trgovce,
ki oglašajo v
našem listu!

Plačajte
naročnino za
»KMETSKI
LIST«.

Gospodarji! Gnojite z APNENIM DUŠIKOM

najtinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o uporabi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnenega dušika daje

TVORNICI ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUŠE«, katero sestoji iz apnenega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna saloga pri

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

želite li, da se gihta,

revmatizma

bolečin v kosteh in išiasa
brez nevarnosti rešite?

Revmatizem je strašna in zelo razširjena bolezen, ne obrani se je ne bogataš ne siromak, ona ima svoje žrtve tako v palači kakor v koči. — Najraznovrstnejše so oblike, v katerih se pojavlja ta bolezen, največ je boleznih, ki se nazivajo z vsakovrstnimi imeni, medtem pa to ni nič drugega nego

revmatizem.

Včasih bole kosti in členki, včasih oteko členki, skrivljene roke in noge, trganje, zbadanje v raznih delih telesa, tudi slabost oči, vse to so posledice revmatizma in bolečin v kosteh.

Kakor so različni pojavi, v katerih se prikazuje bolezen, tako so tudi mnogobrojni leki, medicine, miksture in mazila itd., katera se nudijo trpečemu človeštvu. Večina teh sredstev ne more popolnoma izlečiti, more v najboljšem slučaju olajšati bolečine. To, kar Vam priporočamo mi, je povsem neškodljivo zdravilo, katero je že

mnogim bolnikom pomagalo!

Naše zdravljenje je izvrstno in brzo deluje pri zastarelih, kroničnih slučajih.

Da pridobimo čim več pristašev, odločili smo se, da vsakemu, kateri nam piše,

pošljemo popolnoma brezplačno

našo interesantno in poučno razpravo. — Kdor torej trpi na tej bolezni in kdor želi, da se iste hitro, temeljito in brez nevarnosti reši, naj piše še danes na naslov:

AUGUST MÄRZKE, BERLIN - WILMERSDORF
Bruchsalerstrasse Nr. 5, Abt. 16.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošt. hranilnice št. 14.257 registr. zadruga z neomejeno zavezo Brzjaviti: »KmetSKI dom«

Telefon 2847

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Telefon 2847

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7 1/2%, brez odbitka davka na renie

Stanje vlog okroglo 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 500.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vločne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. — POSOJILA daje proti poročilu, na vknjižbo in proti zastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredit v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2, ure.

Podružnici v Kamniku, Glavni trg in v Mariboru, Slomškov trg 3

PRIJATELJ!

Zaka o francoske linije najkrajše in najboljše v Severno in Južno Ameriko!

Zato ker je francosko pristanišče Havre najbližje New-Yorku in Ljubljani,

ker velikanski brzoparniki Ile de France, »Paris« itd.

voziijo samo 5 dni čez morje, ker je na parnikih zabavno in udobno potovanje, izborna postrežba, okusna domača hrana in »Borde« vino brezplačno pri vsakem obedu.

Najkrajša pot v Južno Ameriko pa gre preko pristanišča Marseille 14 do 15 dni v Argentino.

Cie. Glé. Transatlantique Chargeurs-Réunis, Sud-Atlantique, Transports-Maritimes.

Pojasnila daje brezplačno zastopnik

IVAN KRAKER, Ljubljana

Kolodvorska ulica 35.

**Laneno
olie
Firnež
Emajlne in
ostale lake
Olinat
barve**

in vse v
stroko
spadajo-
če blago
kupite
dobro,
solidno
in po
zmernih
cenah
pri

MEDIĆ - ZANKL
D. Z. O. Z.
Tovarne olja, firneža, laka in barv
LJUBLJANA-MEDVODE

Podružn.: Maribor-Noví-Sad Lastnik: Franjo Medić

Za travnike in deteljišča uporabljajte

SUPERFOSFAT,

a za vinograde, krompir, koruzo in povrtnino je najboljše **polno gnojenje**, katero se izvrši v obliki mešanice

KAS

ali

»Herkules« (organski KAS)

Superfosfat, mavec, Herkules, kakor tudi vsa ostala umetna gnojila nudi po najpovoljnejši ceni

»FOSFAT« D. D.

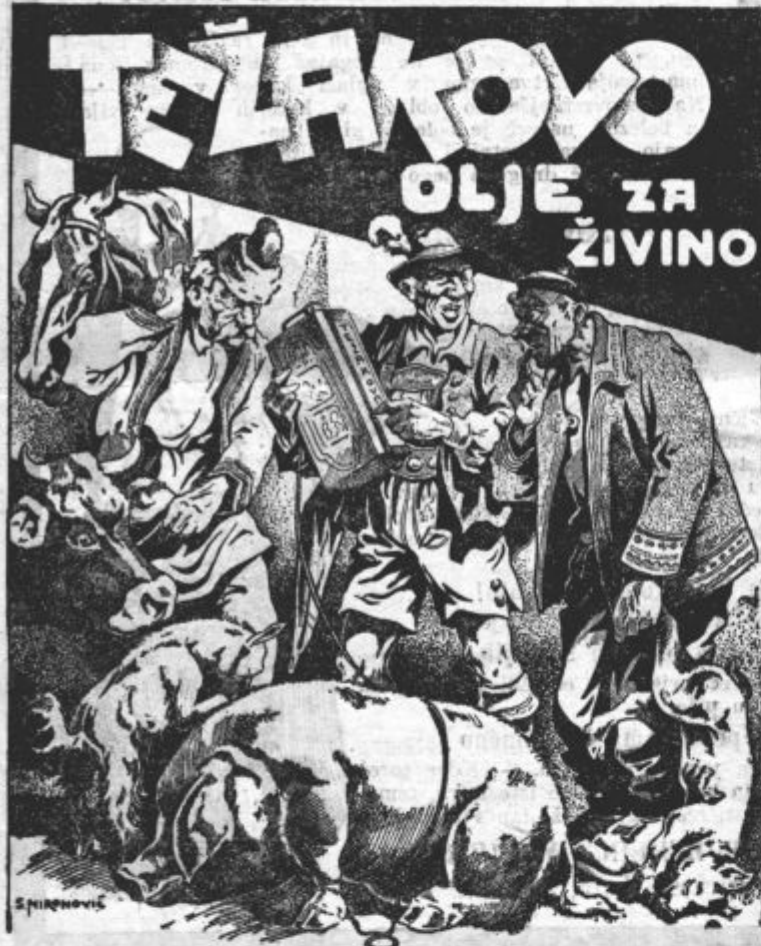
za promet in trgovino z umetnimi gnojili

ZAGREB, Mažuraničev trg 4

Brzjaví: Fosfat-Zagreb

Telefon: 29-13

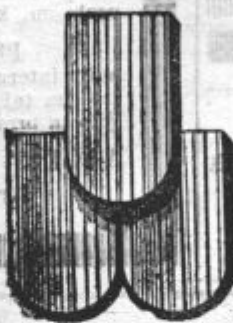
Vsa pojasnila brezplačno. ... Zastopstva v vseh večjih mestih

se dobi samo pri

M. Težaku, Zagreb, Gundulićeva ulica 13,
v kanticah od 5 kg in stane ena kantica s poštnim povzetjem Din 125.—.

To olje je nesporno najuspešnejše sredstvo za krmljenje slabotne in zahirane živine in sicer radi bogate vsebine na vitaminu A in posebno radi vitamina D, ki ga v nobenem drugem krmilu ni.

OPEKO in STREŠNIKE

vseh vrst za zidavo hiš, iz znanih karlovskih opekarn dobavlja franko vsaka postaja po konkurenčnih cenah, **samo**

»Ekonom« generalno zastopstvo za Dravsko banovino
Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

ČILSKI SOLITER

JE DOSPEL! — DOBAVLJA GA PO KONKURENČNI CENI

EKONOM LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 7

GOSPODARJI, NAROČITE SI GA TAKOJ!

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks in kovaški premog

Vam nudi

Družba „ILIRIJA“
Ljubljana, Dunajska c. 40

Telefon 2820